

Gemeenteraad Brummen

Brummen : 18 maart 2025
Ons kenmerk : Z104682/D455456
Uw kenmerk :
Onderwerp : Raadsinformatiebrief asielopvang, huisvesting statushouders en opvang Oekraïense ontheemden

Verzonden d.d.: 18 maart 2025

Geachte raadsleden,

Met deze brief willen wij u informeren over recente ontwikkelingen op het gebied van asielopvang, huisvesting van statushouders en de opvang van Oekraïense ontheemden. Achtereenvolgens komen aan bod: asielopvanglocatie Michaelshoeve (onder andere voortgang onderzoek Beke en gesprekken met belanghebbenden en verdere communicatieacties), de opvang van Oekraïense ontheemden en tot slot het huisvesten van statushouders.

a. Asielopvang (locatie Michaelshoeve)

Gesprekken belanghebbenden en verdere communicatie

Sinds afgelopen februari hebben er op onze uitnodiging gesprekken plaatsgevonden met verschillende groepen belanghebbenden. Zo spraken wij de direct omwonenden en afvaardigingen van de Brummense ondernemers. Ook hebben we de insprekers van het forum van 6 februari 2025 voor een persoonlijk gesprek uitgenodigd. Zij hebben ons laten weten hier voorlopig van af te zien.

Daarnaast waren wij afgelopen week te gast bij school De Lans. Wij zijn met ouders en personeel in gesprek gegaan. Naast collegeleden waren daar ook verantwoordelijken van COA om toelichting te geven op de plannen. Behalve dat er door aanwezigen kritiek en zorgen zijn geuit over de ontwikkeling van een azc naast de school met kwetsbare kinderen, was er ook begrip te horen en een wens om als "goede burens" samen op te trekken in de ontwikkeling. Ook ziet men op termijn kansen in het delen van faciliteiten en het samen oppakken van activiteiten.

Sinds het collegebesluit van 28 januari om mee te werken aan de ontwikkeling van asielopvang hebben wij de Q&A op de website geactualiseerd. Ook is er een beperkt aantal berichten binnengekomen op het mailadres opvang@brummen.nl en bij de griffie. Een aanzienlijk deel van deze berichten (ca. 30) hebben wij ontvangen naar aanleiding van een oproep in Brummens Nieuws en bevat niet meer dan een enkel statement van de strekking "Ik ben tegen het AZC met 350 asielzoekers" of juist een steunbetuiging voor de komst van een azc. Wij nemen hiervan kennis. Wanneer afzenders meer inhoudelijke vragen stellen, dan beantwoorden wij die uiteraard.

Voortgang onderzoek Bureau Beke en planning

Momenteel loopt het onderzoek van Bureau Beke om risico's in kaart te brengen. In het raadsforum van 6 februari heeft de gemeenteraad de wens uitgesproken om zoveel mogelijk inwoners van het dorp Brummen (en aangrenzende kernen) op te roepen om de vragenlijst in te vullen. Mede naar aanleiding hiervan zijn brieven verspreid naar ruim 4.300 huishoudens, naast oproepen in de huis-aan-huis bladen en de gemeentelijke website en sociale media.

De enquête is ongeveer 2.000 keer ingevuld. Momenteel worden de uitkomsten geanalyseerd. Ook hebben ongeveer 300 respondenten aangegeven nader in gesprek te willen met de onderzoekers van Beke. De meeste van deze gesprekken vinden telefonisch plaats en worden momenteel ingepland.

De algehele respons is hiermee aanmerkelijk hoger dan oorspronkelijk voorzien. Hiermee realiseren wij volgens uw wens nog meer representativiteit en zorgvuldigheid. Het gevolg is wel dat er aanzienlijk meer tijd nodig is voor aanvullende gesprekken en het verwerken van de resultaten. De oorspronkelijke planning voor bespreking van de concept Bestuursovereenkomst en Werkafspraken met COA is dan ook niet langer haalbaar. Het was ons streven om deze nog voor het zomerreces aan u te kunnen voorleggen voor wensen en bedenkingen. Hiervoor zouden de afspraken dan in mei in concept gereed moeten zijn, zodat u deze in de juni-cyclus kon bespreken. Mede vanwege het zomerreces in juli en augustus, verwachten wij deze nu pas in augustus aan u te kunnen voorleggen, zodat u deze in september kunt bespreken.

b. Opvang Oekraïense ontheemden

Locatie Empe en huisartsen

Zoals bekend wordt een locatie aan de Rijksweg in Empe in gereedheid gebracht voor (maximaal) 40 Oekraïners. De verbouwing ligt op schema en naar verwachting kunnen de eerste bewoners er vanaf begin april hun intrek nemen.

Met het oog op de komst van deze groep ontvangen wij van de Brummense huisartsen wederom een signaal dat zij tegen de grenzen van hun capaciteit aanlopen. Dit is een reëel probleem en wij voeren het gesprek over de manier waarop wij hen hierin tegemoet kunnen komen binnen de middelen die het Rijk beschikbaar stelt.

Nationale Terugval Optie

Momenteel verblijven Oekraïense ontheemden in Nederland onder de Europese 'Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne' (RTB). Deze loopt tot en met 4 maart 2026. Het is nog niet duidelijk of de RTB na die datum verlengd wordt. Het kabinet denkt daarom na over scenario's na 4 maart 2026. Minister Faber heeft op 31 januari 2025 de denklijnen gedeeld met een brief aan de Tweede Kamer.

Voorop staat de vraag of de RTB verlengd wordt. Er is een aanzienlijke kans dat op Europees niveau besloten wordt de RTB te verlengen. Dit is tot nu toe steeds met een jaar gedaan, onduidelijk is of dat opnieuw het geval zal zijn. Mocht de RTB niet verlengd worden dan zal landelijk beleid ontwikkeld moeten worden

Het kabinet maakt zich hard voor een Europese oplossing, ook als de RTB niet verlengd wordt. Het ondersteunen van ontheemden bij een duurzame terugkeer naar Oekraïne staat daarbij voorop. Het kabinet geeft aan dat "duurzame terugkeer wanneer dat kan" de prioriteit van het kabinet is.

In de brief wordt uitgewerkt dat onder andere wordt nagedacht over het aanbieden van relevante opleidingen voor de wederopbouw en ook aan het leggen van relaties met het Oekraïense en Nederlandse bedrijfsleven.

Relevant voor gemeenten is de "Nationale terugvaloptie"(NTO) die wordt uitgewerkt. Dit is beleid voor ontheemden die in Nederland blijven na afloop van de RTB. De NTO is onder andere bedoeld om te voorkomen dat tienduizenden Oekraïners een asielaanvraag bij de IND indienen. De NTO voorziet in een generieke verblijfsstatus van (waarschijnlijk) 3 jaar. Gedurende deze 3 jaar worden gemeenten geacht

"duurzame huisvesting" te organiseren voor de ontheemden en dienen ontheemden actief te gaan bijdragen aan de Nederlandse samenleving: huur betalen, een eigen zorgverzekering en op deze manier "maximaal bijdragen".

Voor gemeenten betekent dit mogelijk extra taken en verantwoordelijkheden op de gebieden Wonen, Werk & Vangnet, Samenleven & integratie, Onderwijs en Zorg.

- Wonen: gestreefd wordt naar een duurzamere vorm van huisvesting voor ontheemden, waarbij ontheemden zelf huur gaan betalen, in plaats van opvang (al dan niet met eigen bijdrage) in gemeentelijke opvanglocaties.
- Werk & vangnet: De leefgeldregeling vervalt en ontheemden komen onder de Participatiewet te vallen met alle bijbehorende rechten én plichten.
- Samenleven & integratie: Inburgering zal niet verplicht zal zijn, omwille van de uitvoeringslast en de inzet op terugkeer. De NTO zet in op het laagdrempelig leren van de taal aan ontheemden, voor het vinden van (passend) werk.
- Voor onderwijs geldt dat alle ontheemden toegang krijgen tot bekostiging en studiefinanciering in het hoger onderwijs.

Of en wanneer er sprake is van een NTO is in de eerste plaats afhankelijk van het al dan niet verlengen van de RTB. Daarnaast is het de vraag hoeveel Oekraïners vrijwillig zullen terugkeren. Dit is afhankelijk van een groot aantal factoren, waaronder veiligheid, economie en sociaal-maatschappelijke perspectieven voor terugkeerders.

Mocht er daadwerkelijk sprake zijn van een NTO, dan is de impact op gemeenten fors. Het is nog niet duidelijk wat de minister verstaat onder een "duurzamere vorm van huisvesting". Echter de huidige moeite met het realiseren van voldoende asiel-opvangplekken en de huisvesting van statushouders maakt duidelijk hoe groot de uitdaging is. Het moeten uitvoeren van de Participatiewet voor potentieel grote aantallen extra inwoners betekent een substantiële extra belasting voor onze gemeentelijke organisatie.

c. Huisvesting statushouders

Momenteel is de sfeer op onze Doorstroomlocatie goed. Bewoners zijn bezig met hun inburgering. Inmiddels vinden steeds meer gesprekken plaats in het Nederlands in plaats van in het Engels of middels vertaal-apps. De zelfredzaamheid van bewoners groeit en er wordt steeds minder een beroep gedaan op de begeleiding voor dagelijkse zaken.

Sinds begin 2025 hebben we twee gezinnen vanuit de Doorstroomlocatie kunnen huisvesten in huurwoningen in onze gemeente. Inmiddels hebben er twee nieuwe gezinnen vanuit azc's hun intrek genomen in de DSL.

Wij zijn continu in gesprek met Veluwonen over de mogelijkheden voor huisvesting van deze doelgroep. We constateren dat er regelmatig een mismatch is tussen de vraag vanuit deze doelgroep en het beschikbare aanbod. Bijvoorbeeld bij de hereniging van grote gezinnen of juist bij de huisvesting van alleenreizende jongvolwassenen.

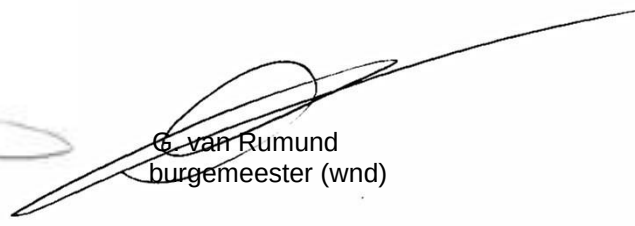
Het kabinet is voornemens om de voorrang voor statushouders bij de toewijzing van huurwoningen te schrappen. Dit zal leiden tot een nog grotere druk in de asielketen en achterstanden in integratie en inburgering van statushouders. De gemeenten en corporaties binnen de Stedendriehoek hebben hierover hun bezorgdheid geuit.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet
Burgemeester en wethouders van Brummen,

H. Matser
Secretaris

G. van Rumund
burgemeester (wnd)